

Kampen mot datakriminalitet og cyberkriminalitet i 50 år – en innledning

Av Stein Schjøberg

1. Bakgrunnen

Jeg var ansatt som politiembetsmann ved Oslo Politikammer fra 1968–1984.

Plutselig en dag i 1975 fikk jeg saken som skulle få betydning for resten av mitt liv, og medføre 50 års virke som forsker og utreder både nasjonalt og internasjonalt. Forskningsvirksomheten kom i tillegg til stillingene som politiembetsmann og senere dommer, sorenskriver og pensjonist.

Som politifullmektig ved Kriminalavdelingen i Oslo Politikammer hadde jeg i 1975 økonomisk kriminalitet som spesialområde. En dag ble jeg innkalt til Kriminalsjefen og vist to identiske ihendehaverobligasjoner i Shell, som var oversendt fra Den norske Creditbank. Jeg ble gitt i oppdrag å lede etterforskningen av den såkalte *Obligasjonssaken*, som omhandlet ca. 3000 kopier av ihendehaverobligasjoner til en verdi av 3 millioner kroner, som var foretatt på fargekopieringsmaskiner. Etter omfattende spaning ble det kl. 06.00 en morgen gjennomført samtidig pågripelse av 6 gjerningsmenn, med bistand av en styrke på ca. 50 polititjenestemenn. En av de største økonomiske straffesaker i Norge på den tid ble etterforsket og pådømt.

Etterforskningen ble gjennomført i et utmerket samarbeid med to dyktige etterforskere, politiførstebetjentene Kaare Kongsfjeld og Leif Takle. Dette var økonomisk kriminalitet med bruk av ny teknologi som den moderne tekniske utvikling i 1970-årene hadde åpnet muligheter

for, med nye utfordringer for etterforskning og påtale av straffbare handlinger.

Studietur til USA i 1976

Den 2. april 1976 møtte jeg FBI Agent Dennis R. Dickson, som da var Assistant Legal Attache ved USAs ambassade i London. Han var på besøk i Oslo, og under møtet nevnte jeg min interesse med et besøk i USA for å bli orientert om den erfaring amerikanerne hadde med moderne teknologi og betydningen for økonomisk kriminalitet. Han tilbød seg å bistå med forslag til reiseprogram, og møtet med han fikk en avgjørende betydning for mine senere studieturer til USA, og den helt fantastiske bistanden fra FBI.

Jeg søkte Justisdepartementet om et reisestipend i 1976 for et kort studieopphold i USA i ca. 3 uker i august 1976, med særlig formål å studere nye former for økonomisk kriminalitet som den moderne tekniske utvikling hadde åpnet muligheter for. Søknaden ble innvilget.

Som følge av bistanden fra Dennis R. Dickson, omfattet studieturen besøk i J. Edgar Hoover FBI Building som er hovedkvarteret til FBI, en dag på FBI Academy i Quantico, Virginia, og et besøk i Justisdepartementet i Washington D.C. Det ble Deputy Assistant Attorney General Nathaniel E. Kossack i Justisdepartementet, som gjorde meg oppmerksom på noe han kalte *computer crime*. Han var en meget sentral person i USA i arbeidet med slik kriminalitet. Han inviterte meg på et

Stein Schjøberg

møte og redegjorde for sitt syn på denne form for kriminalitet, og på den oppbygning av kunnskap som måtte finne sted i politiet.

Betegnelsen datakriminalitet ble skapt

Da jeg kom tilbake til Norge medførte min interesse for datamaskiner at jeg søkte om deltagelse på et grunnkurs for statsansatte: *Informasjon om EDB for saksbehandlere om datamaskiners oppbygning og virkemåte*, på Bergland Gjestgiveri, Sokna, 8–12. november 1976. Databehandlingen i datamaskinene ble den gang gjennomført med hullkort. Det ble opplyst at kursets formål var:

Hensikten med kurset er å orientere saksbehandlere om de oppgaver og problemer brukerne ville stå overfor ved innføring av EDB i en institusjon. Hovedvekten legges på hva brukerne kan gjøre for å løse disse oppgavene tilfredsstillende.

Det var 25 deltagere på konferansen, og Jon Bing, Avdeling for EDB-spørsmål, Institutt for privatrett, Universitetet i Oslo, holdt foredrag om integritetsproblem og personlighetsvern. En annen foredragsholder var Arve Føyen, som den gang var konsulent i Rasjonaliseringsdirektoratet, og holdt foredrag blant annet om Kontroll og sikkerhet i EDB-systemer.

Jon Bing og jeg satte oss ned og snakket sammen etter hans foredrag:

– Hei, jeg heter Stein og er politifullmektig ved Kriminalavdelingen i Oslo. Det var et meget interessant foredrag du gav oss om integritetsproblem og personlighetsvern.

– Hva gjør en politifullmektig på et kurs som dette?

– Som politifullmektig har jeg økonomisk kriminalitet som spesialområde, og ledet etterforskningen i den såkalte Obligasjons-saken, kopiering av obligasjoner som var foretatt på fargekopieringsmaskiner. En av de største økonomiske straffesaker i Norge er blitt etterforsket og pådomt. Men det førte til at jeg ble interessert i muligheter for misbruk av moderne teknologi som hjelpemidler i kriminalitet.

– Det høres jo spennende ut. Da burde du også bli interessert i noe som amerikanere kaller *computer crime*.

– Nettopp, jeg har nylig vært på studietur til USA og jeg hadde lunsj med en ansatt i Department of Justice i Washington D.C. Han fortalte om noe han kalte *computer crime* som hadde skapt et stort problem for de amerikanske justismyndighetene, som også FBI fortalte meg.

– Dette blir også et problem for oss, og da blir det viktig hva vi skulle kalle fenomenet på norsk. Det er misbruk av datamaskiner.

– Og det er kriminalitet.

– Det blir jo data og kriminalitet. Skal vi kalle det datakriminalitet?

– Enig. Betegnelsen bør kunne kalles datakriminalitet. Jeg sender en innberetning til Justisdepartementet i slutten av denne måned, og da bruker jeg betegnelsen.

– Bra. Kan du sende en kopi til meg. Vi på Avdeling for EDB spørsmål er veldig interessert i å forske litt på dette.

Institutt for privatrett ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, tok 16. mars 1970 initiativ til å organisere forskning innenfor området jus og EDB. Fra 1971 var arbeidet organisert som en egen Avdeling for EDB spørsmål, og bestyrer av Avdelingen var professor Knut S. Selmer. Avdelingen var også utgiver av Skriftserien Jus og EDB, som utkom første gang i 1971. Jon Bing skrev allerede i 1971 sin første artikkel om JURIS – JURidiske InformasjonsSystem, og sammen med Trygve Harvold artikkelen *Rettskildebruk og informasjonssystemer* i 1973.

I *Innberetning til Justis- og politidepartementet* av 30. november 1976 redegjorde jeg for gjennomføringen og utbyttet av studieturen til USA i august 1976. Det var særlig om at datamaskiner kunne misbrukes til straffbare handlinger, og betegnet for første gang handlingene som datakriminalitet. Denne nye form for kriminalitet åpnet også for en helt ny kategori av lovbrutere, hvor den enkelte hadde en vesentlig bedre sosial bakgrunn og høyere utdanning enn det som var vanlig ved mer tradisjonell kriminalitet. Jeg foreslo at det måtte foretas en innføring og opplæring av personell innen politietaten som kunne foreta etterforskning av slike lovbrudd.

Samarbeidet med professor Jon Bing ved Universitetet i Oslo begynte i 1976, og førte til forskningsprosjektet *Datamaskinassistert kriminalitet*. Jeg ble prosjektleder, men hadde fortsatt full stilling på Kriminalavdelingen. Vi samarbeidet om forskningsprosjekter og utredningsprosjekter om datakriminalitet, og senere cyberkriminalitet. Målsettingen var å foreta en innsamling, bear-

beiding og analyse av et størst mulig materiale særlig med henblikk på de strafferettslige og straffeprosessuelle virkninger. Virksomheten ble organisert innen rammen av Avdelingens forskningsprogram i EDB-rett som prosjektet TERESA (15).

I løpet av tidsrommet 1978-1980 skulle det gjennomføres en studie av kjente tilfeller av datakriminalitet, og hvilke virkninger dette ville få for strafferettssystemet i Norge. Prosjektet kunne føre til forslag om endringer i straffe- og straffeprosesslovgivningen, samt tiltak av annen art til forebygging av datakriminalitet. Justisdepartementet innvilget forskningsmidler til prosjektet.

Jeg hadde gleden av å kjenne Jon Bing fra 1976 og ble hans «discipel», forsker og utreder i grenseflaten mot etterforskning og påtale i straffesaker, og i strafferettens område av rettsinformatikken.

Jon Bing og jeg ble således grunnleggere av den nasjonale kunnskap om datakriminalitet, og den senere cyberkriminalitet.

[Seminarer om datakriminalitet i Stockholm, København og Oslo i 1977](#)

Samarbeidet med Avdeling for EDB spørsmål medførte også til seminarvirksomhet i september 1977 i de skandinaviske hovedsteder sammen med politi- og universitetsmyndigheter i Stockholm, København og Oslo. Justisdepartementet bevilget midler. I København var det politinspektør H. O. Jørgensen, og i Stockholm byråsjef Hans Wranghult ved Rikspolisstyrelsen som bistod i arbeidet. Fra universitet i Stockholm bisto professor Peter Seipel. Vi holdt foredrag til representanter for skandinaviske forvaltningsmyndigheter, banker, kredittinstitusjoner m.v. om EDB og kriminalitet i alle hovedsteder og redegjorde for våre erfaringer og problemstillinger. I København deltok også 13 deltakere fra den danske politi- og påtalemyndighet med politidirektør Eefsen i spissen.

Hovedinformasjonen fikk seminardeltagerne fra den amerikanske forsker Donn B. Parker, SRI International (Stanford Research Institute) i California, som var invitert til å holde foredrag i alle de tre hovedsteder. Jeg holdt foredrag i en fullsatt sal i Ingeniørenes Hus i Oslo, og det var litt spesielt med professor Johs. Andenæs sittende i første rad.

Vi tre representanter for politiet i de skandinaviske hovedsteder, ble enige om å informere hverandre om utviklingen i hvert enkelt land.

Studietur til USA i 1978

Det var i 1978 behov for å innhente ytterligere informasjon om datakriminalitet. FBI bisto på nytt til organiseringen av min nye studietur til USA som skulle vare i 8 uker fra 29. mai–13. juli 1978, med informasjon og opplæring på FBI kontorer over hele USA, samt besøk i Senatet. Utenriksdepartementet informerte den norske ambassaden i Washington D.C. og generalkonsulatene i San Francisco, Los Angeles og New York om den forestående studieturen og anmodet om eventuell bistand. Besøkene og samtalene i Senatet var meget nyttige og viktige, fordi et spesielt lovforslag: «*Federal Computer Systems Protection Act of 1977*», den såkalte Ribicoff Bill. Dette var det første lovforslag i verden som var spesielt rettet mot computer crime. Lovforslaget ble ikke vedtatt i Senatet før i 1980-årene, men det skapte en internasjonal oppmerksomhet som ført til utredninger og lovforslag mot datakriminalitet i mange land.

Jeg orienterte i brev av 22. august 1978 både byråsjef Hans Wranghult i Stockholm, og politiinspektør H.O. Jørgensen i København, om resultatet av studieturen.

Etter avsluttet studietur i USA fikk jeg et hyggelig brev av 18. september 1978 fra den nye sjefen for FBI, William Webster. Han skrev blant annet:

I was certainly pleased to learn from your recent letter that you enjoyed your visit to the United States and that we were able to be of help to you in conducting your research project on computer-related crime.

We are looking forward to receiving the results of your study.

De foreløpige konklusjonene i forskningsprosjektet om datamaskinassistert kriminalitet i samarbeidet med Avdeling for EDB-spørsmål ble fremlagt i mitt foredrag om *Datamaskinassistert kriminalitet* på Nordisk Politisjefkonferanse i Oslo 13. juni 1979.

Visestatsadvokat B. Holm Frandsen, Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet i København, var også foredragsholder om samme tema.

Justisdepartementet bevilget midler til ytterligere en studietur i prosjektet, denne gang til England, Frankrike og Danmark i tiden 21. september–5. oktober 1979.

Besøket i London var meget nyttig med flere møter, blant annet besøkte jeg Company Fraud Department i New Scotland Yard. Deretter gikk turen den 28. september 1979 til Oxford University og Magdalen College, og ble mottatt til lunsj av professor Colin Tapper. Jeg besøkte Interpols hovedkvarter i Paris, 1.–3. oktober 1979.

Med fortsatt støtte fra Justisdepartementet deltok jeg den 30. januar-1. februar 1980 på en konferanse om datakriminalitet i Bundeskriminalamt, Wiesbaden, Vest-Tyskland. Et tilsvarende forskningsprosjekt hadde også vært gjennomført av Bundeskriminalamt, og prosjektet hadde ført til forslag om nye straffebestemmelser i Vest-Tyskland.

Samarbeidet med INTERPOL

Mitt samarbeid med Interpol startet i 1979 da jeg ble invitert som foredragsholder på *3rd INTERPOL Symposium on International Fraud* den 11.–13. desember 1979 i Paris, og ble en av dem som introduserte In-

terpol til computer crime. Interpols generalsekretariat hadde den

1. oktober 1979 sent følgende anmodning til Kripos (oversatt til norsk):

Viser til vårt brev av 10.8.79 angående Interpol symposium om internasjonale bedragerier 11-13. desember 1979. Bedragerier ved hjelp av EDB er et punkt på dagsorden, og vi har hørt at herr Stein Schjølberg har skaffet seg betydelig erfaring på dette felt. Hvis herr Schjølberg blir utpekt som norsk representant til dette symposiet, ville vi sette stor pris på om han kunne gi en kort – 20 til 30 minutters utredning for å åpne diskusjonen angående bedragerier ved hjelp av EDB. Takk for samarbeidet.

Justisdepartementet besluttet at jeg skulle være en norsk representant på symposiet. Jeg holdt derfor foredrag på *symposiet*. Mitt foredrag hadde som tittel: *Computer Fraud and Abuse*.

Jeg utarbeidet et spørsmålsskrift til alle medlemsland i INTERPOL om strafferettslige spørsmål, med henblikk på en mulig harmonisering av internasjonal straffelovgivning. Det var en anmodning om svar innen 1. september 1981.

Jeg ble således en av grunnleggerne for utviklingen av politiets etterforskningsmetoder i saker om computer crime, og den internasjonale harmoniseringen av straffelovgivningen om computer crime.

Etter anmodning og anbefaling til Justisdepartementet fra INTERPOL, deltok jeg på en konferanse om EDB og kriminalitet i Washington DC, 20.–22. oktober 1980. Konferansen ble betegnet «*National Conference on Computer Related Crime*». Anmodningen fra INTERPOL hadde blant annet følgende innhold:

We would therefore kindly ask you to consider the possibility of sending Mr. Schjølberg to the conference in Washington thus enabling both the Norwegian police and the General Secretariat to profit

from his increased knowledge in this type of crime.

Konferansen var den første av denne type i USA, og det deltok ca. 400 personer. Jeg besøkte også Senatet i USA og fikk en oppdatering av fremdriften av lovforslaget *The Ribicoff Bill*.

Forskningsopphold i USA 1981-1982

Den 27. februar 1981 ble jeg invitert til et års forskningsopphold på Stanford Research Institute (SRI International) i California. Jeg skulle delta i et forskningsprogram som het Computer Security Program i et år fra august 1981, som en International Research Fellow. Det var et samarbeid med Donn B. Parker i forskning på EDB og kriminalitet. Forskningen ble gjennomført som en Visiting Senior Fulbright-Hays Scholar, etter et vedtak i International Communication Agency and Board of Foreign Scholarships i Washington DC, USA, som også betalte reiseutgifter tur-retur til Stanford Research Institute. Returreisen tilbake til Norge ble satt til 1. juli 1982.

Forskningsoppholdet ble gjennomført i et samarbeid med Avdeling for EDB spørsmål ved Universitetet i Oslo¹ som en del av forskningsprosjektet Teresa (15). Det var også et samarbeid med Interpol i Paris. Justisdepartementet meddelte meg permisjon med lønn fra 1. august 1981 til 1. juli 1982. Etter søknader ble jeg også innvilget støtte fra flere private institusjoner.

Forskningsoppholdet på Stanford Research Institute (SRI International) i California, ble grunnlaget for en bok i 1983: *Computers and Pe-*

*nal Legislation – A study of the legal politics of a new technology.*²

Det var også grunnlaget for gjensidig informasjon om utviklingen av datakriminalitet med Juhani Saari, Sparebanksinspeksjonen i Finland.

Samarbeidet med Professor Jon Bing fortsatte, og den 24. januar 1983 ble det arrangert et seminar om EDB og kriminalitet på Hotel Scandinavia i Oslo sammen med Norsk forening for Jus og EDB og Det kriminalitetsforebyggende råd.³ Jeg holdt tre foredrag på seminaret:⁴

- EDB og kriminalitet – oversikt og kategorier;
- Internasjonale erfaringer i forbindelse med EDB og kriminalitet;
- Er det behov for en ny lovgivning om EDB og kriminalitet?

Definisjonen av datakriminalitet ble i foredragene angitt til å omfatte *enhver ulovlig handling hvor kjennskap til datateknologi er nødvendig i utøvelsen av gjerningen*. Fra Stockholm deltok kriminalsjef Hans Wranghult, og han holdt også et foredrag.

2. Den nasjonale utvikling

Den første nasjonale milepælen om datakriminalitet i Norge ble rapporten fra forskningsprosjektet *Datamaskinassistert kriminalitet* som ble publisert av Avdeling for EDB

- 2 Stein Schjølberg, «Computer and Penal Legislation», *CompLex* (Universitetsforlaget 1983), se https://www.amazon.com/Computers-Penal-Legislation-Politics-Technology/dp/8200065707/ref=sr_1_5?dcbild=1&keywords=Stein+Schjølberg&qid=1600700910&sr=8-5.
- 3 Seminaret ble ledet av Professor Anders Bratholm. Det var foredrag av stortingsrepresentant Anne Lise Bakken, direktør Harald Omdahl i Bankforeningen, direktør Hans B. Thomsen, Eksportrådet, og kriminalsjef Hans Wranghult, Stockholms politi.
- 4 Foredragene ble publisert i Lov og Rett, se Stein Schjølberg, EDB og kriminalitet – oversikt og kategorier og Er det behov for en ny lovgivning om EDB og kriminalitet? Se Lov og Rett 1983 side 467–488.

spørsmål, Institutt for privatrett, Universitetet i Oslo.⁵ To avsluttende delrapporter, samt sammendragsrapport, ble den 28. mars 1980 oversendt til Justisdepartementet.

Et annet hovedresultat var behovet for å gi politi- og påtalemyndighet opplæring av den alminnelig kunnskap om datamaskinens oppbygning og virkemåte, og spesialutdanning i etterforskning av datakriminalitet, samt oppnevning av eksperter sakkyndige. Det ble gjennomført en innsamling og analyse av vel 600 tilfeller av datakriminalitet fra flere land, og det ble foreslått inntatt en ny straffebestemmelse i straffeloven. Rapporten inneholdt derfor et forslag om en ny § 261 i straffeloven.

Avdeling for EDB spørsmål hadde et 10 års jubileum i 1980, og jubileums publikasjonen

A Decade of Computers and Law inneholdt også en artikkel av meg med tittel: *Computer Crime in Norway*.

” Definisjonen av datakriminalitet ble i foredragene angitt til å omfatte *enhver ulovlig handling hvor kjennskap til datateknologi er nødvendig i utøvelsen av gjerningen*.

Den andre nasjonale milepælen var at saken ble tatt opp i Stortinget av stortingsrepresentant Morten Steenstrup. I et grunnlagt spørsmål den 10. november 1982 spurte han om regjeringen ville foreta en nærmere kartlegging av forskjellige former for datakriminalitet i straffeloven. Statsråd Mona Røkke opplyste i Stortinget at Justisdepartementet nå hadde funnet det riktig å be

- 5 Se Stein Schjølberg: Datamaskinassistert kriminalitet, Skriftserien for Jus og EDB nr. 42, Institutt for Privatrett, Avdeling for EDB-spørsmål, Universitetet i Oslo, 1980.

1 Støtteerklæring fra professor Knut S. Selmer og Jon Bing av 13. mars 1981.

Straffelovrådet om en utredning av datakriminalitet og mulige lovgivningstiltak.⁶

Statsråd Mona Røkke uttalte videre:

Det er videre grunn til å tro at det man kaller datakriminalitet, vil øke i omfang og kompleksitet i årene som kommer. La meg også vise til at politiinspektør Stein Schjøberg ved Oslo politikammer har foretatt en undersøkelse på dette feltet, der det er gjort et visst kartleggingsarbeid når det gjelder datakriminalitet. Jeg kan her nevne at Justisdepartementet bidro til finansieringen av denne undersøkelsen og kartleggingsarbeidet.

Departementet har på bakgrunn av dette og etter å ha vurdert de forhold som representanten Steenstrup tar opp i sitt spørsmål, funnet det riktig å be Straffelovrådet om en utredning når det gjelder datakriminalitet og mulige lovgivningstiltak. Jeg vil understreke betydningen av at vi ligger i forkant med reaksjonsmidler når det gjelder den utvikling av datakriminalitet som det er holddepunkter for å tro kan komme i årene fremover.

Den tredje nasjonale milepælen ble utredningen fra Straffelovrådet under ledelse av professor Johs. Andenæs. Det ble oppnevnt særskilt sakkyndige medlemmer til å delta i Straffelovrådets arbeid med oppdraget om datakriminalitet.⁷ Straffelovrådet avgav sin innstilling i NOU 1985: 31 og foretok en gjennomgang av bestemmelsene i straffeloven. Etter Straffelovrådets oppfatning kunne datakriminalitet hensiktsmessig defineres som kriminalitet hvor utnyttelse av data-

teknologi har vært vesentlig for overtredelsen. Rådet fastslo som sin generelle konklusjon at de fleste former for straffverdige handlinger rettet mot data rammes av de eksisterende straffebestemmelsene, men at ikke alle former for datakriminalitet var tilfredsstillende dekket. Justisdepartementet sendte forslagene om endringer i straffeloven til Stortinget, som vedtok lovforslagene fra Straffelovrådet i lov av 12. juni 1987 nr. 54.

3. Den internasjonale utvikling
Den første internasjonale milepælen om datakriminalitet ble etablert av Interpol i 1981.

INTERPOL organiserte det første internasjonale seminar om etterforskning av computer crime i St. Cloud ved Paris den 7.–11. desember 1981. Seminaret ble betegnet som *The First Interpol Training Seminar for Investigators of Computer Crime*. Seminaret hadde 66 deltagere fra 26 medlemsland, og ble gjennomført i samarbeid med meg. Som en leder av seminaret holdt jeg tre foredrag. Hovedforedragsholder var Donn B. Parker, SRI International. Da jeg åpnet seminaret sa jeg at computer crime ville komme til å bli 1980-årenes kriminalitetsform. Etter en vurdering av opplysningene fra medlemslandene om straffelovgivningen tilfredsstillende omfattet denne nye kriminalitetsform, anbefalte jeg at internasjonale organisasjoner drøftet mulighetene for harmonisering eller anbefalinger om straffelovgivningen i de enkelte land slik at de omfattet alle former for computer crime.

Den andre internasjonale milepælen om datakriminalitet ble et initiativ fra *The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)*. OECD fikk 27. januar 1982 et brev fra meg mens jeg hadde forskningsoppholdet på SRI i

California, med følgende anbefaling:⁸

«I strongly advice that recommendations should be initiated to directly protect personal and other data from criminal activities. The extent of this subject will also include the national vulnerability on individual countries.»

OECD inviterte meg deretter til Paris i september 1982 for å drøfte forslaget mitt. På møtet i OECD ble det besluttet å invitere en gruppe av eksperter til OECD i Paris for å diskutere computer crime. Ekspertgruppen⁹ møtte i OECD 30. mai 1983. Ekspertgruppen foreslo at OECD skulle utarbeide retningslinjer for harmonisering av straffebestemmelser om computer crime. Gruppen ble dermed grunnlegger av internasjonale tiltak for harmonisering av medlemslandenes straffebestemmelser om computer crime. OECD ble derfor den første internasjonale organisasjonen som tok initiativ til å utarbeide retningslinjer for harmonisering av straffebestemmelser om computer crime.

OECD utarbeidet en *Analytical Summary of Responses to the Questionnaire* som ble sendt medlemslandene 8. september 1983. Det ble blant annet henvist til min definisjon av computer crime som var: *any illegal act for which knowledge of computer technology is essential for its perpetration, investigation or prosecution*. I tillegg også henvist til min bok *Computer and Penal Legislation, Complex 2/83 (Universitetsforlaget)*.

OECD vedtok i 1986 *Recommendations on Computer-Related Criminality: Analysis of Legal Politics in the OECD*

6 NOU 1985: 31 s. 5.

7 Straffelovrådets faste medlemmer var: Johs. Andenæs, Else Bugge Fougner, Lasse Qvigstad og Thor Oug. Særskilt oppnevnte sakkyndige medlemmer var: Ruth Drolsum, Knut S. Selmer og Stein Schjøberg. Straffelovrådets sekretær var Hans Petter Jahre.

8 Stein Schjøberg, brev av 27. januar 1982 ble sendt til Science and Technology Division, OECD, Paris.

9 Medlemmer av ekspertgruppen var: Mme C.M. Pitrat, Frankrike, Mr. M. Masse, Frankrike, Mr. A. Norman, Storbritannia, Mr. S. Schjøberg, Norge, Mr. B. de Schutter, Belgia, og Mr. U. Sieber, Tyskland.

Colourbox / Chat GPT

Area.¹⁰ OECD anbefalte at medlemslandene kunne vurdere behovet for straffebestemmelser etter en liste av handlinger som ble publisert.

4. Internett

Internett slik som vi kjenner det i dag, har sin bakgrunn i et amerikansk nettverk som ble kalt ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network). Det første eksperimentelle nettverket ble utviklet i

1968 av en forskningsgruppe ved Network Information Center (NIC) i et samarbeid med University of California (UCLA) i Los Angeles. Den 29. oktober 1969 ble den første meldingen mellom to forskjellige forskningsinstitusjoner i California sendt fra UCLA til Stanford Research Institute (SRI) i Palo Alto, og disse ble de to første funksjonelle nodene i ARPANET.

Den første internasjonale Internett milepælen og den første funksjonelle internasjonale noden i ARPANET ble sendt til Norge. Det var NORSAR (Norwegian Seismic Array) på Kjeller ved Lillestrøm,

som mottok den første meldingen fra California. Meldingen ble deretter videregitt til University College i London i England, som ble den neste internasjonale noden.

Vi trodde at arbeidet med lovtiltak mot datakriminalitet stort sett var avsluttet rundt 1990, men lite visste vi at noe som ble kalt «Internett» skulle dukke opp til alminnelig benyttelse fra midten av 1990-årene. Da Mosaic og senere Netscape Navigator ble allment tilgjengelig forsto vi at vi måtte begynne helt på nytt igjen.

Stein Schjølberg, pensjonert sorenskriver.

10 Se side 19-21 i https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/1986/09/oecd-observer-volume-1986-issue-5_g1g341c5/observer-v1986-5-en.pdf